

2.2 Veiksmažodžių asmenavimas ir galūnių rašyba

Lietuvių kalboje yra asmenuojamųjų ir neasmenuojamųjų veiksmažodžio formų. Asmenuojamosios veiksmažodžio formos turi tris tik joms būdingas kategorijas – asmenį, nuosaką ir laiką.

Esamojo laiko veiksmažodžiai turi tris asmenuotes, skiriamas pagal 3-iojo asmens galūnes: *(i)a* asmenuotė (*dirba, eina*), *i* asmenuotė (*tyli, myli*), *o* asmenuotė (*rašo, stato*). Asmenuotes įsiminti padeda žodis *alio*.

1. Pagal pavyzdį išasmenuokite esamojo laiko veiksmažodžius: *moko, veža, tiki, kalba*.

MOKO

Aš – mokau
Tu – mokai
Jis / ji – moko
Mes – mokome
Jūs – mokote
Jie / jos – moko

VEŽA

TIKI

KALBA

2.2 Veiksmažodžių asmenavimas ir galūnių rašyba

2. Pagal pavyzdį išasmenuokite *(i)ą* asmenuotės, *i* asmenuotės ir *o* asmenuotės veiksmažodžius. Veiksmažodžių galūnes nuspalvinkite.

GYVENA

Aš – gyvenu
Tu – gyveni
Jis / ji – gyvena
Mes – gyvename
Jūs – gyvenate
Jie / jos – gyvena

ŽAIDŽIA

MYLI

RAŠO

2.2 Veiksmažodžių asmenavimas ir galūnių rašyba

3. Raskite ir išrašykite veiksmažodžius, nurodykite jų asmenis.

Kai buvau kokių šešerių metų, su broliu eidavome žvejoti į kaimynės Onos kūdrą. Ten nesiveisė jokios kitos žuvys, tik žalsvai gelsvų akių karosai. O gal ir mes kitokių net nepažinojome. Mano meškerė buvo šiek tiek mažesnė už brolio, nors iš to paties lazdyno ir vienodai iki baltumo nužievinta.

Užmetei meškerę ir jau beldžia kaimynė į langą. Onai nelabai patikdavo, kad žvejojame jos kūdroje, bet ji niekada nesibardavo, tik kartais atėjus pasakydavo, jog turėsime palikti kelis mažesnius karosus jos pilkai katei. Katė ramiu ir paprastu charakteriu buvo šiek tiek panaši į savo šeimininę ir turbūt vienintelė gerai ją pažinojo.

Pagal Birutę Grašytę „Kaimynė Ona, arba Vienatve dvelkiančios spurgos“

Buvau – I asm.

4. Perskaitykite taisyklę ir paaiškinkite, kodėl žodžio *užmetei* galūnėje rašoma -ei, o ne -iai.

Kada veiksmažodžių galūnėse rašoma -e?

Būtojo kartinio laiko veiksmažodžių, kurių trečiasis asmuo baigiasi -ė, vienaskaitos antrojo asmens galūnė bus -ei. Pavyzdžiui: *plaukė – plaukei, nešė – nešei, vežė – vežei* (pirmojo asmens galūnė bus -iau: *plaukiau, nešiau, vežiau*).

Daugiskaitos pirmojo ir antrojo asmens galūnėse. Pavyzdžiui: *plauname, plovėme, plaudavome, plausime, plautume, plaukime*.

Kada veiksmažodžių galūnėse rašoma -ia?

Esamojo laiko trečiojo asmens galūnėje. Pavyzdžiui: *plaukia, žaidžia, kviečia, leidžia*.

